

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних наук

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІНСТИТУТ ГЛАВИ ДЕРЖАВИ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма: Політологія
Спеціальність: С 2 Політологія
Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Затверджено на засіданні
кафедри політичних
наук,
протокол № 6 від 18.11.2025 р.

Завідувач кафедри Монолатій І. С.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Інститут глави держави
Викладач (-і)	Москалюк Михайло Федорович
Контактний телефон викладача	067 907 94 56
Е-mail викладача	mykhailo.moskaliuk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/Заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/3687
Консультації	2 год. на тиждень згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Навчальний курс “Інститут глави держави” є однією з дисциплін вільного вибору, покликаний ознайомити студентів-політологів із змістом, різновидами та основними характеристиками владного інституту глави держави в сучасних інституційних системах на тлі специфіки монархічної та республіканської форми державного правління. Особлива увага звернена на політологічний аналіз інституту президентства в сучасній Україні, його генезу, етапи становлення, розвитку та функціонування, зокрема в умовах воєнного стану.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<i>Метою викладання</i> навчального курсу “Інститут глави держави” є сформувати у студентів систему логічно завершених знань про важливу інституційну складову політичної сфери – інститут глави держави; познайомитися з основними формами функціонування глав держав, зокрема за різних форм правління та політичних режимів у світовому та вітчизняному контексті. <i>Завдання:</i> - пояснити сутність основних понять і категорій навчальної дисципліни; - проаналізувати функції, причини походження інституту глави держави; - розглянути основні історичні та сучасні форми інституту глави держави; - порівняти правові та політичні умови діяльності глави держави за різних форм державного правління; - усвідомити значення глави держави для координації діяльності органів влади та інтеграції громадськості в умовах перехідного розвитку суспільства; - проаналізувати механізми взаємовпливу глави держави та інших складових політичної системи; - усвідомити важливість вивчення інституту глави держави для дослідження політичних явищ; - розвивати політичний світогляд студентів на основі здобутих знань з даної навчальної дисципліни. -опанування компаративним методом для здійснення порівняльного аналізу політичних інститутів взагалі та інституту глави держави зокрема.	
4. Компетентності	

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній та безпековій сферах, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Загальні компетентності:

ЗК-6. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-8. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та інших проявів недоброчесності.

Фахові компетентності:

СК-5. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК-6. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні

5. Результати навчання

РН-12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

РН-13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні/ лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	С 2 Політологія	III	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Тема 1. Вступ до курсу. Інститут глави держави: сутність і функції	2		8
Тема 2. Інститут глави держави з монархічною формою правління	2	2	6
Тема 3. Інститут глави держави з республіканською формою правління	2	2	6
Тема 4. Вибори та заміщення глави держави	2	2	8
Тема 5. Інститут глави держави на пострадянському просторі: порівняльний аналіз	2	4	8
Тема 6. Виникнення та еволюція президентства в Україні. Конституційні засади обрання та припинення повноважень президента України	2	2	8
Тема 7. Трансформація статусно- функціональних особливостей Президента України. Президент і державний апарат		4	8
Тема 8. Допоміжні органи при Президентах України		2	8
ЗАГ.	12	18	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	100-бальна.																																		
	Контроль знань і умінь студентів здійснюється шляхом обговорення й оцінювання виступів і рефератів на семінарських заняттях, проведення письмових контрольних робіт за підсумками вивчення матеріалу першого та другого змістових модулів, співбесід і перевірки конспектів у ході відпрацювання студентами пропущених занять і отриманих негативних оцінок.																																		
	Структура розподілу балів в межах аудиторно-самостійної роботи студентів:																																		
	1) лекції – 5 балів;																																		
	2) усні відповіді на семінарських заняттях – 45 балів;																																		
	3) індивідуальна завдання: підготовка та захист реферату з обраної теми – 15 балів;																																		
	4) контроль самостійної роботи – 15 балів;																																		
	5) колоквиум/контрольна робота – 20 балів;																																		
	Загальна кількість – 100 балів.																																		
	<table><tr><th>Сума балів за всі види навчальної діяльності</th><th>Оцінка ECTS</th><th>Оцінка за національною шкалою. Для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики</th><th>Оцінка за національною шкалою.</th></tr><tr><td>90 – 100</td><td>A</td><td>відмінно</td><td>зараховано</td></tr><tr><td>80 – 89</td><td>B</td><td>добре</td><td>зараховано</td></tr><tr><td>70 – 79</td><td>C</td><td>добре</td><td>зараховано</td></tr><tr><td>60 – 69</td><td>D</td><td>задовільно</td><td>зараховано</td></tr><tr><td>50 – 59</td><td>E</td><td>задовільно</td><td>зараховано</td></tr><tr><td>26 – 49</td><td>FX</td><td>незадовільно з можливістю повторного складання</td><td>не зараховано з можливістю повторного складання</td></tr><tr><td>0-25</td><td>F</td><td>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td><td>не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td></tr></table>				Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою. Для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики	Оцінка за національною шкалою.	90 – 100	A	відмінно	зараховано	80 – 89	B	добре	зараховано	70 – 79	C	добре	зараховано	60 – 69	D	задовільно	зараховано	50 – 59	E	задовільно	зараховано	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою. Для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики	Оцінка за національною шкалою.																																
90 – 100	A	відмінно	зараховано																																
80 – 89	B	добре	зараховано																																
70 – 79	C	добре	зараховано																																
60 – 69	D	задовільно	зараховано																																
50 – 59	E	задовільно	зараховано																																
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання																																
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни																																

Вимоги до письмових робіт	Письмова контрольна робота є обов'язковою до виконання. Отримані студентом бали (максимум 15 балів) впливають на виставлення підсумкової оцінки. Письмова контрольна робота виконується на останньому семінарському занятті. У випадку, якщо студент з якихось причин не написав контрольної роботи, він вважається таким, що не виконав повний обсяг навчального навантаження, передбаченого навчальним планом з даної дисципліни. На контрольну роботу виноситься 8 завдань: 2 – теоретичні, 1 – практичне, (перевірка вмінь застосувати набуті теоретичні знання у політологічному аналізі), 2 – на знання термінів та 3 – тестові. Теоретичні завдання оцінюються за п'ятибальною шкалою, практичні і тестові – трибальною, а перевірка знань політологічних термінів оцінюється в 4 бали. Робота виконується на аркушах А – 4 доступним для сприйняття почерком. Теоретичні питання завершуються коротким висновком з окресленої проблематики. Для денної форми навчання контрольна робота виконується на останньому занятті, для заочної – за 10 днів до початку сесії, як правило в електронному варіанті. Реферативна робота виконується у друкованому форматі на аркушах А – 4. Обсяг - 12-15 сторінок, шрифт-14, інтервал-1,5, поля: зліва, зверху, знизу – 20 мм, справа – 15 мм. Список літератури подавати наприкінці тексту за алфавітом. Посилання на використані джерела - в тексті в квадратних дужках, де перша цифра - позиція у списку літератури, а друга – номер сторінки, наприклад, [8, с. 12]. Структура написання реферату: вступна частина; аналіз використаної літератури по темі (2-3 абзаци) характеристика обраної теми та перспективність її дослідження визначення основних параметрів викладу матеріалу; наведення ілюстрованого матеріалу, що підтверджує аргументаційну базу; висновки список використаної літератури. У випадку глибокого розкриття проблеми з відображенням авторської позиції реферат оцінюється 13 - 15 балами, обґрунтоване розкриття теми 10 – 12 балів; неповне розкриття теми 7 – 9 балів; високий рівень компілятивності 4 – 6 балів; розкриття лиш одного аспекту дослідженого предмету 1 – 3 бали. Враховується також: -складність обраної теми; -зміст, теоретичне узагальнення, обґрунтованість висновків; -кількість використаних джерел і літератури; -рівень знань з досліджуваної теми.

Семінарські заняття	<u>Тема 1. Інститут глави держави з монархічною формою правління (2 год).</u> <u>Тема 2. Інститут глави держави з республіканською формою правління (2 год).</u> <u>Тема 3. Вибори та заміщення глави держави: процедурні та правові аспекти (2 год).</u> <u>Тема 4. Інститут глави держави на пострадянському просторі (4 год):</u> <u>Заняття 1.: Країни Балтії, РФ, Білорусь та Республіка Молдова (2 год).</u> <u>Заняття 2. Республіки Центральної Азії та Закавказзя (2 год).</u> <u>Тема 5. Виникнення та еволюція президенства в Україні. Конституційні засади обрання та припинення повноважень Президента України (2 год).</u> <u>Тема 6. Конституційно-правовий статус та повноваження Президента України (4 год).</u> <u>Тема 7. Контрольна робота (2 год.)</u> Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ опонування, доповнення, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативні тези, змістовні доповнення, що дійсно сприятимуть розгляду проблемних питань.

Умови допуску до підсумкового контролю	Якісне виконання: 1) тематики семінарських занять. Для цього необхідно якісно готувати конспекти семінарських занять. 2) індивідуальне завдання Виконання реферативного завдання передбачає якісну пошукову працю, творчий підхід до оформлення студентом (-кою індивідуальної роботи. 3) виконання контрольної роботи. Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю (заліку) за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 26 і більше балів.
Підсумковий контроль	Залікова контрольна робота. Виконується у письмовій формі для студентів денної форми навчання і у тестовому вигляді для студентів-заочників. На контрольну роботу виноситься 8 завдань: 2 – теоретичні (5 б), 1 – практичне, (перевірка вмінь застосувати набуті теоретичні знання у політологічному аналізі-3 б), 2 – на знання термінів (2 б) та 3 – тестові (1 б).
8. Політика курсу	

- *Політика щодо дедлайнів та перескладання.* Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв, планшету чи іншого мобільного пристрою під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до не зарахування результатів чи не складання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. У випадку виявів недобропорядної поведінки, академічної недоброчесності (списування), викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи. З поважних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за умови погодження із керівником курсу.
- *Політика щодо відвідування.* Студент, який навчається за індивідуальним графіком виконує навчальний план у строгій відповідності із затвердженими вимогами та термінами. Політика навчального курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань у випадку пропущених занять без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на заняттях або ж невчасного виконання завдань студенту пропонується у визначений викладачем день і час відпрацювати пропущені заняття.
- *Неформальна освіта:* порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udeemy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.
- *Повторне вивчення дисципліни:* студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3,

направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

- Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

9. Рекомендована література

- Алексеев І.Г. Дослідження монархічної традиції в формах правління пострадянський республік. *Грані. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах*. 2010. №4.
- Бабічев Є.Р. Повноваження Президента України в контексті конституційного права: зміст та динаміка. *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Серія "Питання політології"* 2014. №1091. С. 56-61.
- Батенко Т. Королі СНД: портрети 20 президентів (тенденції та закономірності розвитку в пострадянському просторі). Львів, 2002.
- Баргілевич М. І. Шляхи вдосконалення процедури імпічменту Президента України крізь призму зарубіжних країн. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2016. Випуск 36. Т.1. С. 37-41.
- Бостан С.К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії і практики. Запоріжжя, 2005.
- Бостан С.К. Класифікація поліархічних форм державного правління. *Влада. Людина. Закон*. 2012. №1 (108). С. 14-18.
- Даниляк О. Порівняльний аналіз механізмів стримування і протидії між Президентом, парламентом та Урядом у владних моделях 1996 та 2004 рр. *Вісник НАДУ. Політологія і право*. 2011. С. 174-181.
- Дмитренко М.А. Лекції з політології: інститут президенства. Навчально-методичний посібник. К., 2010.
- Зелінська М. Інститут президенства в Україні в контексті конституційної реформи. *Політичний менеджмент*. 2006. № 3.
- Кармазіна М. Деякі особливості президенства на пострадянському просторі (1991-2004). *Політичний менеджмент*. 2005. № 3. С. 28-41.
- Кармазіна М. Інститут президенства: походження та сутність феномена. *Політичний менеджмент*. 2004. №3. С. 36-50.
- Кармазіна М. Президентство: український варіант. К., 2007.
- Москалюк М. Інститут глави держави: Навчально-методичний посібник для студентів. Видання друге, доповн. і переробл. Івано-Франківськ, 2025.
- Москалюк М. Інститут президентства України в умовах повномасштабного російського вторгнення. *Україна – Європейський Союз: Формат розвитку відносин України та Європейського Союзу в контексті геополітичної турбулентності, російсько-української війни, електоральних практик і політичної участі меншості етнічних груп*. Матеріали X-ї Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 10–11 жовтня 2025 року) Ужгород, 2025. С. 174 – 176.
- Плахотнюк Н.Г. Інститут президенства в Україні: становлення та розвиток: монографія. К., 2014.
- Сухонос В.В. Інститут глави держави в конституційному праві: монографія. Суми, 2011.
- Geopolityka: Podręcznik akademicki / pod red. A. Dybczyńskiego. Warszawa: Poltext, 2013.
- Dahl R. A. Modern Political Analysis. Upper Saddle River, NJ. Prentice Hall, 2002.

Викладач:

Москалюк М. Ф., доцент кафедри політичних наук